

บทวิจารณ์หนังสือ : ทิศทางและอนาคตของ การวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์

Future Research Directions of Public Administration

สุดสาคร สิงห์ทอง¹
Sudsakhorn Singthong¹

---

¹ ผศ., หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพและสิ่งแวดล้อม
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ พัทลุง 93210

ชื่อหนังสือ	ทิศทางและอนาคตของการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ Future Research Directions of Public Administration
ผู้แต่ง	ศาสตราจารย์ ดร.วรเดช จันทรศร
จำนวนหน้า	151 หน้า
สำนักพิมพ์	มหาวิทยาลัยชินวัตร พิมพ์ครั้งที่ 1 มิถุนายน 2556
ภาษาที่ใช้	ภาษาไทย

บทนำ

หนังสือ “ทิศทางและอนาคตของการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ (Future Research Directions of Public Administration)” มิใช่เป็นเพียงเอกสารทางวิชาการที่ได้อธิบายถึงทิศทางและอนาคตของการแสวงหาคำรู้ทางรัฐประศาสนศาสตร์ เท่านั้น แต่เป็นการพยากรณ์ถึงแนวโน้มของการบริหารราชการแผ่นดินในอนาคตที่จำเป็นต้องสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกยุคใหม่ หรือรู้จักกันเป็นอย่างดีว่า กระแสแห่งโลกาภิวัตน์ ซึ่งปรากฏการณ์นี้ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมภายนอกในอนาคตที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการกำหนดนโยบายในการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นถึงประโยชน์สุขของประชาชนอย่างยั่งยืน

ดังนั้น เมื่อผู้วิจารณ์ได้อ่านงานชิ้นนี้แล้ว จึงได้นำเนื้อหาในแต่ละบทมาวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ ประกอบกับสถานการณ์ เหตุการณ์ หรือกระแสการเปลี่ยนแปลงของการเมืองการปกครองของไทยที่มีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และ/หรือปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อาทิเช่น ความขัดแย้งในแนวคิดทางการเมืองจนนำไปสู่ความแตกแยกของประชาชน สิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคล การทุจริตหรือความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ อำนาจการบังคับใช้กฎหมาย การก่อความไม่สงบหรือเหตุการณ์รุนแรงต่าง ๆ ฯลฯ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเหล่านั้น ผู้วิจารณ์ เชื่อว่าประชาชนไทยคงไม่มีใครปฏิเสธข้อเท็จจริงในสังคมบ้านเราอย่างแน่นอน

ทิศทางและอนาคตของการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ จึงเป็นหนังสือที่สะท้อนถึงมุมมอง แนวคิด/แนวทางการแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับการบริหารประเทศ ตลอดจนกระแสการเปลี่ยนแปลงทางการบริหารและสังคมโลก การวิจัยหรือการแสวงหาองค์ความรู้ด้านนี้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ หรือแม้แต่หากสามารถคาดการณ์หรือควบคุมสภาวะแวดล้อมภายนอกได้เป็นอย่างดีแล้วนั้น ความสำเร็จของการพัฒนาจะเกิดแก่ประชาชนโดยรวม แต่สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยกระบวนการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ ในลักษณะผสมผสานศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกัน หรืออาศัยสหวิทยาการเป็นหลักในการวิจัยแล้วองค์ความรู้ที่ได้นั้น ก็จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินได้ตรงตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งหนังสือทิศทางและอนาคตของการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์เล่มนี้ จึงจัดได้ว่ามีเนื้อหาที่ทันสมัย ชี้แนะแนวทางให้เห็นถึงทิศทางและอนาคตของการค้นคว้าวิจัยที่เหมาะสมกับแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินในอนาคตด้วย ซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอเนื้อหาไว้ทั้งหมด 11 บท โดยมีรายละเอียดในแต่ละบทโดยสรุปดังต่อไปนี้

คำนำ: ว่าด้วยความเป็นมาของรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย

ความเป็นมาของรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย เริ่มต้นโดยปรากฏหลักฐานอย่างเห็นได้ชัดจากกรณีการบริหารราชการแผ่นดินในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ระหว่าง พ.ศ. 2411-2453 รวมเป็นระยะเวลา 42 ปี แห่งการครองราชย์และปกครองสยามประเทศในขณะนั้นหรือเมื่อ 145-103 ปี นับจากปัจจุบัน ซึ่งผู้เขียนได้เขียนและเสนอไว้ในคำนำของหนังสือเล่มนี้

โดยมีข้อความว่า “รัฐประศาสนศาสตร์ของสยามประเทศได้รับการวางรากฐานอย่างเป็นปึกแผ่นผ่านทาง การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน การให้การศึกษาข้าราชการและประชาชน การยกเลิกทาสและระบบไพร่เพื่อสิทธิ ความมีอิสระ และเสรีภาพของประชาชน” ข้อความนี้ยังชี้ให้เห็นว่า การบริหารราชการแผ่นดินไม่ว่ายุคไหนสมัยใดมีจุดหมายปลายทางคือประโยชน์สุขของประชาชน

อย่างไรก็ตาม คำนำ ของหนังสือเล่มนี้ ยังได้บ่งบอกของที่มาแห่งศาสตร์ทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่ได้นำมาประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารราชการแผ่นดินในประเทศไทย เพราะได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดการบริหารราชการแผ่นดินของชาวตะวันตก โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา และองค์ความรู้ด้านนี้ได้ก่อกำเนิด บุกเบิกและพัฒนาจากแนวคิดและผลงานของวูดโร วิลสัน (Woodrow Wilson) ซึ่งกลายเป็นประธานาธิบดีคนที่ 28 ของสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ยังจะเห็นได้ว่า ในยุคของประธานาธิบดีวิลสันที่บริหารประเทศอยู่นั้น ก็เป็นช่วงเวลาเดียวกันกับในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ได้มีการประกาศยกเลิกทาสและระบบไพร่ในสยามประเทศสมัยนั้น อาจเป็นเพราะการได้รับการศึกษาของข้าราชการและประชาชนสมัยนั้น หรืออาจมาจากการไปศึกษาเล่าเรียนของชนชั้นสูงแล้วมีแนวคิดของความมีอิสระ เสรีภาพของประชาชนในสังคม เพราะเป็นคนเหมือนกัน และหากไม่มีการเลิกทาสและระบบไพร่ประเทศจะล้าสมัยไม่เป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ

ในระยะต่อมา ในคำนำ ยังได้ระบุถึงการจัดตั้งสถาบันทางการศึกษาที่จัดให้มีการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทยด้วย นั่นคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งจากการค้นคว้าข้อมูลความเป็นมาของสาขานี้เพิ่มเติม พบว่า รัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration) ได้นำมาบรรจุเป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรปริญญาตรีของคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ 2491 เป็นครั้งแรก หรือ 65 ปีที่ผ่านมา หลังจากที่ศาสตราจารย์มัลลีย์ หูเซนันท์ ได้กลับมาจากการศึกษาต่อด้าน Political Science สหรัฐอเมริกา โดยวิชา Public Administration นี้ ท่านได้เรียนเป็นครั้งแรกขณะศึกษาอยู่ที่นั่น ซึ่งต่อมาใน พ.ศ. 2497 ก็ได้นำวิชาดังกล่าวมาบรรจุไว้ในหลักสูตรปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้วย จากนั้นในปีถัดมาคือ พ.ศ. 2498 สาขานี้ก็ได้รับการสนับสนุนให้มีการยกระดับเป็นคณะรัฐประศาสนศาสตร์ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้วยการสนับสนุนจาก USOM และมหาวิทยาลัยอินเดียนา (Indiana University) [1]

ผลจากการได้รับการสนับสนุนจากต่างประเทศครั้งนั้น ในคำนำ ยังได้ย้อนอดีตความเป็นมาของพัฒนาการของศาสตร์ด้านนี้ด้วยว่า หลังจากที่ได้รับการยกฐานะให้จัดตั้งเป็นคณะหนึ่งของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์แล้ว ยังได้มีแนวคิดขยายงานวิชาการระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศไทยเพิ่มขึ้น โดยจัดตั้งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ซึ่งมีรากฐานมาจากคณะรัฐประศาสนศาสตร์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งในระยะนั้นทำให้เกิดการพัฒนาวิชาการและบุคลากรด้านรัฐประศาสนศาสตร์อย่างกว้างขวางโดยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลสหรัฐอเมริกา โดยให้ทุนไปศึกษาหาความรู้ เพื่อนำกลับมาพัฒนาประเทศ จึงทำให้เกิดการนำวัฒนธรรมของสหรัฐอเมริกามาออกแบบสำหรับบริหารราชการแผ่นดินด้วย ทำให้เกิดการค้นคว้าวิจัยองค์ความรู้ทางด้านนี้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งก็จะมีผลต่อระบบการบริหารราชการแผ่นดินด้วยเช่นกัน ดังนั้น แนวคิดทางรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทยโดยเฉพาะทิศทางและอนาคตของการวิจัยด้านนี้จึงมีลักษณะคล้ายคลึงกับสหรัฐอเมริกา เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากแนวคิด ค่านิยมและวัฒนธรรมของประเทศนี้มากำหนดนโยบายหรือทิศทางการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยตามมา ซึ่งแม้แต่ปัจจุบันสหรัฐอเมริกาก็ยังมีอิทธิพลต่อประเทศไทย

สำหรับในส่วนย่อหน้ารองสุดท้าย และย่อหน้าสุดท้าย ของคำนำ ผู้เขียนยังได้เสนอแนะและให้ข้อคิดชวนติดตามความก้าวหน้าในวงวิชาการทางรัฐประศาสนศาสตร์ โดยให้ไปศึกษาค้นคว้าพัฒนาการของศาสตร์ทางรัฐประศาสนศาสตร์จากบทความที่มีผู้แต่งจากหลายประเทศทั่วโลกกว่า 40 คน รวบรวมไว้ในหนังสือ The Future of Public Administration around the World : The Minowbrook Perspectives ซึ่งตีพิมพ์ในปี 2010 โดย Georgetown University ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านค้นพบว่าศาสตร์ด้านนี้มีอดีต ปัจจุบัน และอนาคตอย่างแน่นอน รวมไปถึงความเป็นรัฐประศาสนศาสตร์ที่มีจิตวิญญาณ ซึ่งในข้อเสนอนี้ ผู้เขียนอาจจะชี้ให้เห็นถึงรัฐประศาสนศาสตร์ มีหัวใจอยู่ที่การร่วมมือกัน ประสานงานกันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้บรรลุจุดหมายปลายทางสุดท้าย หรือผลลัพธ์สุดท้ายอยู่ที่ความผาสุกของประชาชนเป็นหลัก

องค์ประกอบด้านเนื้อหา : ว่าด้วยทิศทางและอนาคตของการวิจัยทาง รัฐประศาสนศาสตร์

หนังสือเล่มนี้ของ ศาสตราจารย์ ดร. วรเดช จันทรรตน์ แบ่งออกเป็น 11 บท

**บทที่ 1 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและการเปลี่ยนแปลงของ
รัฐประศาสนศาสตร์** เริ่มจากการได้อธิบายให้เห็นถึงขอบเขตเนื้อหาของรัฐประศาสนศาสตร์
ในอดีตและปัจจุบันว่า ถึงแม้รัฐประศาสนศาสตร์ จะเป็นวิชาที่มีการสั่งสมองค์ความรู้มาเป็น
เวลายาวนานนับศตวรรษ เนื้อหาและขอบเขตของวิชาจึงมีมากมายก็ตาม แต่อาจกล่าวได้ว่า
รัฐประศาสนศาสตร์ ไม่ใช่ทั้งรัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การบริหารธุรกิจ สังคมวิทยา จิตวิทยา
นิติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ ภูมิศาสตร์ หรือคอมพิวเตอร์ แต่เป็นวิชาที่อาศัย
การนำเอาประโยชน์จากทุกศาสตร์มาใช้ผสมผสานกันเพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการ
แผ่นดิน หรืออีกนัยหนึ่งถือเป็นวิชาที่อาศัยสหวิทยาการที่มุ่งนำองค์ความรู้ทางสังคมศาสตร์
สาขาต่าง ๆ และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหาร
ราชการแผ่นดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน

การที่ผู้เขียนได้อธิบายขอบเขตเนื้อหาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ไว้ในเบื้องต้นเช่นนี้จะ
ทำให้ผู้อ่านมีความเข้าใจถึงภาพรวมหรือองค์ความรู้โดยรวมของศาสตร์ด้านนี้ว่ามีลักษณะ
วิชาเป็นเช่นใดและนำไปใช้ประโยชน์กับใคร เพื่อให้เกิดผลลัพธ์กับใครและอย่างไรด้วย
นั่นคือ ทำให้เกิดความเข้าใจถึงการบริหารราชการแผ่นดินว่าทำอย่างไรจึงจะเกิดประโยชน์
สุขต่อประชาชนโดยรวมและยั่งยืนด้วย ซึ่งในบทนี้ผู้เขียนยังได้ยกตัวอย่างข้อเขียนทาง
วิชาการหรือแนวคิดที่ได้เสนอให้เห็นถึงการคาดการณ์แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงใน
อนาคตแล้วกลายมาเป็นสภาวะปัจจุบันได้อย่างถูกต้องของตราiden และวอร์ส ในปี 1997
หรือเมื่อ 16 ปีที่ผ่านมา ไว้ในหนังสือ The Learning Revolution ซึ่งมีเนื้อหาที่กล่าวถึง
แนวโน้มที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดโลกยุคใหม่ ไว้ทั้งหมด 15 ประการ คือ 1)
ยุคของการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว 2) โลกที่ไม่มีพรมแดนด้านเศรษฐกิจ 3) ขั้นตอนที่จะนำ
ไปสู่โลกเศรษฐกิจเดียว 4) สังคมบริการรูปแบบใหม่ 5) จากใหญ่ไปเล็ก 6) ยุคใหม่ของการ
ใช้เวลาว่าง 7) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการทำงาน 8) ผู้หญิงก้าวเข้ามาเป็นผู้นำ 9) ยุค
ของการใช้สมอง 10) วัฒนธรรมชาตินิยม 11) การเติบโตของชนชั้นกลาง 12) ประชากรมี
ช่วงเฉลี่ยของอายุที่ยาวนานขึ้น 13) สังคมที่ต้องพึ่งพาตนเอง 14) การประกอบธุรกิจที่ต้อง
พึ่งพาอาศัยกัน และ 15) ยุคของปัจเจกบุคคล

นอกจากนี้ ผู้เขียน ยังได้นำคำทำนายของนักพยากรณ์อนาคตมาบรรจุไว้ในบทที่ 1 เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจความเป็นมา การกำเนิดและพัฒนาการแห่งการเปลี่ยนแปลงทางรัฐประศาสนศาสตร์ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตของศาสตร์ด้านนี้ ซึ่งทำให้ผู้อ่านเห็นความเชื่อมโยงสำหรับการเขียนในบทต่อไปของหนังสือเล่มนี้และยังทำให้เกิดจินตนาการแห่งการนำศาสตร์ด้านนี้มาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมในการบริหารราชการแผ่นดินในอนาคตด้วย และยังเป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงแนวโน้มของทิศทางรัฐประศาสนศาสตร์มากขึ้น โดยผู้เขียนได้ยกตัวอย่างไว้อย่างชัดเจน เช่น ปีเตอร์ ดรักเกอร์ เคนอิจิ โอมาเอะ ที่ได้ทำนายระบบสังคมว่าจะเปลี่ยนจากสังคมอุตสาหกรรม (Industrial Society) ไปเป็นสังคมของการให้บริการ (Service Society) หรือแม้แต่การเข้ามามีบทบาททางสังคมและการเมืองมากขึ้นของสตรี การผลิตสินค้าเปลี่ยนจากผลิตจำนวนมากเป็นผลิตอย่างมีคุณภาพและเพิ่มคุณค่าในนวัตกรรมด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เป็นต้น

ส่วนจุดยืนของผู้เขียนที่ระบุไว้ในบทที่ 1 คือ การเน้นแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินยุคใหม่ โดยกล่าวว่า “เมื่อนาคตไม่เหมือนอดีตที่ผ่านมา การบริหารราชการยุคใหม่จึงต้องยึดหลักของการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ทั้งสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและมีความสามารถที่จะจัดการและถ้าเป็นไปได้สามารถควบคุมความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ด้วย” ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้สรุปค่านิยมของ Public Administration ไว้ว่า คือ วิชาที่ว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดินแนวใหม่ที่เน้นความสัมพันธ์ที่แยกกันไม่ออกระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคม มีวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายที่ต้องการบรรลุคือประโยชน์สุขของประชาชน สันติภาพ และความเจริญรุ่งเรืองที่ยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียน ยังได้นำแนวคิด มุมมอง ข้อเขียนการแสดงทัศนะจากนักวิชาการหลาย ๆ ท่านมาเป็นตัวอย่างการศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์ไว้ด้วย เช่น ดไวท์ วอลโด (1968) ได้ชี้ให้เห็นว่า รัฐประศาสนศาสตร์ มีขอบข่ายที่แบ่งกันอย่างชัดเจน คือ “ความแตกต่างระหว่างงานสาธารณะ ในหน่วยงานสาธารณะ และงานส่วนบุคคล ในหน่วยงานเอกชน” และยังมีมองว่าศาสตร์ด้านนี้เป็นทฤษฎีการเมืองประเภทหนึ่งและมีสถานะที่ยากที่จะเป็นศาสตร์ได้ ส่วนนิโคลัส เฮนรี และโฮวาร์ด แมคเคอร์ตี มีความเห็นว่า รัฐประศาสนศาสตร์มีขอบข่ายครอบคลุมทั้งในกระบวนการบริหาร นโยบายสาธารณะ และพฤติกรรมองค์การ เช่นเดียวกับ อุทัย เลาหิเชียร ที่มีมุมมองว่า รัฐประศาสนศาสตร์ มีขอบข่ายครอบคลุมนโยบายสาธารณะ พฤติกรรมองค์การ และวิทยาการจัดการ ในขณะที่แนวคิดของกุลธนะ ธนาพงศ์ธร ที่มองว่ารัฐประศาสนศาสตร์ในอนาคตจะต้องศึกษาถึงเรื่องใหม่ ๆ ที่กำลัง

จะเกิดขึ้น เช่น การวางแผนและการประเมิน การวิเคราะห์นโยบาย ฯลฯ นอกจากนี้ พหุวิทยา บวรวัฒนา ยังได้ให้แนวคิดว่า ทฤษฎีของรัฐประศาสนศาสตร์ยังได้รับความสนใจ จากนักวิชาการกลุ่มหลากหลาย มีสาระที่ครอบคลุมทั้งนโยบายสาธารณะ การจัดการแบบ ประหยัดทางเลือกสาธารณะ ฯลฯ

การยกตัวอย่างจากผลงานของนักพยานักอนาคต นักรัฐประศาสนศาสตร์ ทำให้ผู้อ่าน เข้าใจในขอบเขตของเนื้อหา และทิศทางแนวโน้มของการวิจัยในอนาคตว่าควรจะศึกษา ค้นคว้าในเรื่องใดจึงจะเป็นประโยชน์ในวงกว้างต่อสังคมส่วนรวม โดยก่อให้เกิดความยั่งยืน ในองค์การทุกระดับ หรือประเทศชาติมั่นคงและสงบสุข

บทที่ 2 สาขาวิชาของรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นการอธิบายเกี่ยวกับสาขาวิชาของ รัฐประศาสนศาสตร์ ตามการศึกษาและสังเคราะห์ของผู้เขียน และในแต่ละสาขายังได้เสนอ กรณียตัวอย่างรายละเอียดทั้งในประเทศและต่างประเทศ อธิบายขอบเขตความแตกต่าง หรือส่วนที่คล้ายคลึงกันในแต่ละสาขาวิชาไว้ด้วย หรือแม้แต่จุดเน้นในแต่ละสาขาวิชา ด้วยว่ามีแนวทางการศึกษา ตลอดจนทิศทางการวิจัยในอนาคตของแต่ละสาขาวิชาเป็น อย่างไร และยังมีการจัดกลุ่มหมวดหมู่สาขาวิชาไว้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจในราย ละเอียดของแต่ละสาขาวิชาเพิ่มขึ้น โดยสาขาวิชาทางรัฐประศาสนศาสตร์ในหนังสือเล่มนี้ แบ่งออกเป็น 7 สาขาวิชา คือ 1) สาขาวิทยาการจัดการ 2) สาขาพฤติกรรมองค์กร 3) สาขา การบริหารเปรียบเทียบและการบริหารการพัฒนา 4) สาขา นโยบายสาธารณะ 5) สาขา ทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ 6) สาขาการแปรสภาพกิจกรรมรัฐเป็นกิจกรรมเอกชน และ 7) สาขาการบริหารการเมืองและธรรมาภิบาล [2] ซึ่งจากการแบ่งกลุ่มสาขาวิชาข้างต้นของ ผู้เขียน ยังชี้ให้เห็นถึงแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินได้ด้ว่าจะมีทิศทางอย่างไร โดยมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ อย่างใกล้ชิด ซึ่งประชาชน ทุกภาคส่วนควรจะได้รับการศึกษา เรียนรู้เกี่ยวกับศาสตร์สาขานี้อย่างกว้างขวาง เพื่อให้ เกิดการพัฒนาอย่างรวดเร็วในประเทศไทย

บทที่ 3 ทิศทางการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ในสาขาวิทยาการจัดการ ในบทนี้ ผู้เขียนอธิบายถึงทิศทางการเปลี่ยนแปลงของการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ในสาขา วิทยาการจัดการทั้งการศึกษาในอดีตและอนาคตของการทำวิจัยด้านนี้ โดยชี้ให้เห็นถึง ภาพรวมในอดีตและทิศทางในอนาคตข้างหน้า โดยผู้เขียน สรุปเนื้อหาสาระที่สำคัญไว้ว่า “ในอดีตการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ในสาขาวิทยาการจัดการเน้นที่ประสิทธิภาพใน องค์การ และการนำทรัพยากรไปใช้ให้ประโยชน์สูงสุด ในขณะที่แนวโน้มในอนาคตมุ่งเน้น

การวิจัยพัฒนาทางด้านประสิทธิภาพในการให้บริการแก่ประชาชน การเพิ่มประสิทธิภาพ ความเสมอภาค ความทั่วถึงของการบริการสาธารณะโดยนาระบบ GIS มาใช้ การนาระบบ เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการศึกษาของสถาบันการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการบริการในรูปแบบใหม่ในระหว่างองค์กรข้ามชาติและในลักษณะเครือข่าย” [2] ดังนั้น ในบทนี้ ผู้เขียนจึงได้ชี้ให้เห็นถึงการคาดการณ์หรือพยากรณ์อนาคตแนวโน้มของ ทิศทางการวิจัยไว้ที่การนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพ บริการรวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลาให้กับประชาชนที่มาใช้บริการ

บทที่ 4 ทิศทางการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ในสาขาพฤติกรรมองค์กร เป็นการ อธิบายและแสดงให้เห็นถึงทิศทางการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ในสาขาพฤติกรรม องค์กร ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และมุมมองในอนาคตของการวิจัยด้านนี้ ซึ่งผู้เขียนได้สรุปสาระ สำคัญไว้ว่า “ในอดีต มุ่งเน้นไปที่ขวัญและกำลังใจของคน ภาวะผู้นำ บทบาทสถานภาพ โครงสร้างขององค์กร ระดับของการกระจายอำนาจและการรวมอำนาจในการตัดสินใจ และสภาพแวดล้อมขององค์กร แต่การวิจัยทางพฤติกรรมองค์กรในอนาคตมุ่งเน้นการ พัฒนาเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในองค์กรและให้ผู้รับบริการ การพัฒนาเพื่อเปลี่ยนวัฒนธรรม องค์กร การพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ บุคคลในองค์กรสามารถแสดง ศักยภาพได้อย่างเต็มความสามารถเป็นผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้นำ คนเดียวมาเป็นพัฒนาให้ทุกคนเป็นผู้นำ การพัฒนาทำให้เกิด Empowerment การพัฒนา เพื่อมีส่วนร่วมในระบบเปิด และการวิจัยเพื่อหาระบบการควบคุมจากสภาพแวดล้อม ภายนอกองค์กรแบบดุลและคาน และการตรวจสอบโดยประชาชน” [2] ซึ่งจุดเด่นของบทนี้ คือทิศทางการวิจัยที่เน้นพฤติกรรมของคนในองค์กรเป็นหลัก แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบ หลักของการบริหารราชการแผ่นดินที่จะต้องจัดการ พัฒนาเป็นอันดับต้น ๆ คือ คน ดังนั้น ความสำเร็จขององค์กรจะต้องเริ่มจากคนในองค์กรมีความสำเร็จในชีวิตด้วย จึงจะทำให้ องค์กรยั่งยืน

บทที่ 5 ทิศทางการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ในสาขาการบริหารเปรียบเทียบ และการบริหารการพัฒนา ในบทนี้ ผู้เขียนเสนอแนวทางของทิศทางการวิจัยทาง รัฐประศาสนศาสตร์ในสาขาการบริหารเปรียบเทียบและการบริหารการพัฒนาไว้อย่าง น่าสนใจ เช่น การวิจัยทางด้านภูมิปัญญาชาวบ้าน เศรษฐกิจพอเพียง การบริหารพัฒนาชนบท แต่ในอดีตที่ผ่านมา ผู้เขียนได้ระบุสาระสำคัญไว้ว่า “การวิจัยจะเน้นไปที่การศึกษาระบบ ราชการเชิงเปรียบเทียบ หรือการศึกษาระบบสังคมเปรียบเทียบ ในขณะที่ทิศทางในอนาคต

จะมีแนวโน้มไปที่การนำนโยบายการพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ การพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์ทรัพยากรท้องถิ่น มุ่งจัดสรรประโยชน์ของการพัฒนาให้เกิดกับประชาชนกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การพัฒนาให้ประชาชนเป็นผู้ร่วมทำในการบริหารการพัฒนา เช่น อสม. หมอдинอาสา” [2] การนำเสนอแนวทางวิจัยในสาขาวิชานี้ทำให้ผู้อ่านเข้าใจในรายละเอียดของเนื้อหาได้มากยิ่งขึ้น และยังทำให้เกิดแนวคิด มุมมองต่อผู้อ่านที่เข้าใจได้ว่าการพัฒนาชนบทมีบริบทแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น ทั้งทรัพยากรที่มีโอกาส และการได้รับความเป็นธรรมจากการบริหาร ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ชนบทมีความสำคัญต่อการบริหารราชการแผ่นดินเป็นอย่างยิ่ง และยังเป็นกลุ่มคนที่มีจำนวนมากกว่ากลุ่มคนในเมืองหลายเท่าตัว

บทที่ 6 ทิศทางการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ในสาขานโยบายสาธารณะ บทนี้อธิบายถึงภาพรวมการวิจัยจากอดีตสู่การคาดการณ์อนาคตของการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ในสาขานโยบายสาธารณะ ซึ่งมีสาระสำคัญคือ “ในอดีตจะวิจัยเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย ปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการกำหนดนโยบาย การกำหนดนโยบายที่ดีควรทำอย่างไร และการประเมินนโยบายโดยมองข้ามกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนแนวโน้มในอนาคต การวิจัยของสาขานี้มีจุดเน้นเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ มาตรการและกลยุทธ์ในการสร้างความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ การประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับสังคมและประชาชน โดยเฉพาะการประเมินความเสมอภาค ความเป็นธรรม ความทั่วถึงและความเพียงพอในการให้บริการ ตลอดจนการพัฒนาที่ยั่งยืน และความเป็นปึกแผ่นของสถาบัน การวิจัยเพื่อประเมินนโยบายเพื่อยุตินโยบายที่ไม่ได้ผล และการประเมินผลในระบบเปิด” [2] ซึ่งทำให้ผู้อ่านมีความเข้าใจในบริบทของการวิจัยของสาขานโยบายสาธารณะมากยิ่งขึ้น

บทที่ 7 ทิศทางการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ในสาขาทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ ในบทนี้อธิบายและเสนอทิศทางการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ในสาขาทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ โดยมีเนื้อหาสรุปว่า “ในอดีตมีการศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ สาเหตุและแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ พฤติกรรมของหน่วยงานในการให้บริการสาธารณะ วิธีการบริหารหรือโครงสร้างที่เหมาะสมในการบริการสาธารณะ ส่วนแนวโน้มในอนาคต มีการประเมินความพึงพอใจในการให้บริการสาธารณะของประชาชน การใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานและคุณภาพของการให้บริการ การสร้างระบบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะในชีวิตประจำวันของประชาชน การพัฒนาทางเลือกในการให้บริการ การศึกษาต้นทุนในการให้บริการของภาครัฐและประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ

และการศึกษาหาแนวทางในการประหยัดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการให้บริการประชาชน ตลอดจนการพัฒนารูปแบบของหน่วยงานและการแปรสภาพกิจกรรมของรัฐเป็นกิจกรรมของประชาชน” ซึ่งทำให้ผู้อ่านทราบขอบเขตและการทำวิจัยในอนาคตของสาขาวิชานี้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

บทที่ 8 ทิศทางการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ในสาขากการแปรสภาพกิจกรรมรัฐเป็นกิจกรรมเอกชน บทนี้ ได้อธิบายและเสนอทิศทางการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ในสาขาทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ โดยมีเนื้อหาสรุปว่า “ในอดีตมีการพัฒนาประสิทธิภาพในองค์กรของรัฐ การลดค่าใช้จ่ายทางด้านงบประมาณของรัฐ การบริหารงานแบบรวมอำนาจสู่ศูนย์กลาง ส่วนแนวโน้มสู่อนาคตนั้น เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี ความสำเร็จ ความล้มเหลว และผลกระทบของการแปรสภาพกิจกรรมรัฐเป็นกิจกรรมเอกชนในประเทศไทย การพัฒนาระบบการจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินให้กับเอกชน การให้เช่าทรัพย์สิน การถอนตัวออกจากกิจกรรมการให้บริการของรัฐ การร่วมเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐและเอกชนควรมีลักษณะอย่างไร การพัฒนาระบบในการทำให้เอกชนขนาดใหญ่และเอกชนข้ามชาติมาร่วมผลิตในลักษณะ Turnkey การพัฒนาระบบสิทธิบัตร (Voucher) และลักษณะของการเรียกเก็บค่าบริการ ควรเป็นแบบใด จึงจะส่งเสริมให้เกิดการลดการใช้ทรัพยากรและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ตลอดจนกิจกรรมใดบ้างที่รัฐควรจะเปิดให้เอกชนดำเนินการโดยเสรี (Liberalization)” ซึ่งสาระสำคัญของเนื้อหาพร้อมตัวอย่างประกอบก็ทำให้ผู้อ่านได้ทราบว่าสิ่งใดควรที่จะทำการวิจัยในสาขาวิชานี้

บทที่ 9 ทิศทางการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ในสาขากการบริหารการเมืองและธรรมาภิบาล บทนี้ ได้อธิบายและเสนอทิศทางการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ในสาขาทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ โดยมีเนื้อหาสรุปว่า “ในอดีตมีการแยกการเมืองออกจากการบริหาร การเมืองมีอิทธิพลในการส่งประโยชน์ให้กับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือการทำธุรกิจการเมือง ส่วนแนวโน้มสู่อนาคตนั้น การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพขององค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ ความนิยมของประชาชนที่มีต่อระบบการเมือง การจัดสรรสิ่งที่มีประโยชน์ให้กับสังคมและประชาชน และการป้องกันระบบของการแสวงหาผลประโยชน์โดยฝ่ายการเมือง การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารการเมือง การประเมินความพึงพอใจของพรรคการเมืองและสภาพแวดล้อมทางการบริหารงานของพรรค ตลอดจนการประเมินความต้องการและความพึงพอใจของกลุ่มหลากหลายในสังคม” สำหรับเนื้อหาในบทนี้ ผู้อ่านมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้นว่าหากสาขาวิชาใดเกี่ยวข้องกับการเมืองจำเป็นต้องมี

การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์กรจะยังเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจของผู้บริหารทุกระดับขององค์กรนั้นด้วย เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในองค์กร ซึ่งแนวทางหรือทิศทางในอนาคตนี้ไม่ว่าจะศึกษาในสาขาใดก็ตามจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาวิจัยควบคู่ไปด้วยเพื่อให้เกิดการตื่นตัวและปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรมการทำงานที่โปร่งใส และมีระบบการตรวจสอบโดยประชาชน เพื่อประชาชน จึงจะทำให้องค์กรยั่งยืน

บทที่ 10 ฐานแนวคิดที่สำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารราชการแผ่นดิน
สำหรับบทนี้ ผู้เขียนได้เสนอฐานแนวคิดที่สำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารราชการแผ่นดินจากประสบการณ์โดยตรงของผู้เขียนร่วมกับสำนักงาน ก.พ. ที่ได้พัฒนาผลงานชิ้นนี้ขึ้น โดยมีพื้นฐานมาจากระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทยด้านการจัดการและสัมฤทธิ์ผลของภาครัฐ ซึ่งพอสรุปโดยย่อในสาระสำคัญคือ “ฐานแนวคิดที่สำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารราชการแผ่นดิน” ได้แก่

1. การบริหารในระบบเปิด เชื่อมโยงกับสภาพสิ่งแวดล้อมภายนอก ไม่แยกกันทำงาน หรือให้ความสำคัญเฉพาะหน่วยงานหรือผลประโยชน์ของหน่วยงาน ต้องเปิดกว้างไปสู่ภายนอก มีความเชื่อมโยงและร่วมมือกับหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงประชาสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

2. การบริหารระบบข้อมูล ให้ประชาชนรู้ข้อมูล เข้าถึงข้อมูลหรือบริการของรัฐได้มากขึ้น ซึ่งในอนาคตต้องมีระบบข้อมูลและระบบการทำงานที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชน ลูกค้า ประชาชนเข้าถึงข้อมูลอย่างทั่วถึง รวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่าย

3. การบริหารระบบการสื่อสารเกี่ยวพันเชื่อมโยงกับการบริหารระบบข้อมูล ต้องเป็นไปในลักษณะของการสื่อสารทั่วทิศทาง ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงและรับทราบ เป็นไปตามความรับผิดชอบในแต่ละหน่วยงาน ทำซ้ำ ๆ สม่ำเสมอต่อเนื่องเพื่อสร้างความเข้าใจในเป้าหมายที่จะบรรลุทั้งหมด

4. การบริหารทรัพยากรบุคคล มีการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างเชื่อมโยงและรับส่งต่อกันเพื่อประโยชน์โดยรวม จัดให้มีระบบหมุนเวียนทรัพยากรบุคคล มีระบบการฝึกอบรมสมาชิกขององค์กรและต่างองค์กรที่ต้องปฏิบัติงานร่วมกัน ได้เข้ามาอยู่ร่วมกันเป็นการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงประสานงานที่ดีช่วยให้ผู้ปฏิบัติตระหนักถึงประโยชน์ร่วมกันในวงกว้างและช่วยกันแก้ไขปัญหาในองค์กรได้

5. การพัฒนาระบบตรวจสอบและถ่วงดุลโดยภาคประชาชน เมื่อใดที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของรัฐ จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานในระดับล่างและ

ผู้บริหารในทุกระดับยึดติดกับการทำงาน สนองต่อความต้องการของประชาชนเป็นหลัก

6. การประเมินผลในระบบเปิด ในหน่วยงานหรือการบริหารราชการในอนาคตต้องเปลี่ยนจากการประเมินระบบปิดมาเป็นระบบเปิด มีองค์กรกลางเป็นผู้รับผิดชอบในการประเมิน ให้มีภาคประชาชนผู้รับบริการเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน มีเกณฑ์ประเมินแน่นอน เสมอภาค เป็นธรรม ฯลฯ

7. การพัฒนาระบบการคาดคะเนและแก้ไขวิกฤติ โดยในอนาคตการบริหารราชการแผ่นดินต้องมีออกแบบระบบการคาดคะเนและแก้ไขวิกฤติขึ้นเพื่อเข้ามาผลักดันแก้ไขปัญหาหรือเตรียมแก้ไขปัญหาคความร้ายแรงที่อาจจะเกิดขึ้น

8. การพัฒนาจรรยาวิชาชีพและคุณธรรม ในข้อนี้ถือเป็นหัวใจของการสร้างความสำเร็จในการบริหารบ้านเมือง โดยใช้คุณธรรมจริยธรรม หรือความดีมาประกอบการบริหารราชการด้วย

9. การบริหารเพื่อให้เกิดผลผลิต ผลลัพธ์ และผลลัพธ์บันปลายที่พึงปรารถนา โดยการบริหารราชการในอนาคตต้องสร้างให้หน่วยงานหรือองค์กรของรัฐมีความสามารถในการสร้างผลงานหรือผลผลิต และทำให้เกิดผลลัพธ์ และผลลัพธ์บันปลายที่พึงปรารถนา หน่วยงานของรัฐจะต้องมีการกำหนดมาตรฐานไว้ก่อนดำเนินกิจกรรมหรือโครงการนั้น ๆ

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียน ยังได้ยกตัวอย่างของการบริหารบ้านเมืองไว้ด้วยหลายตัวอย่าง ทำให้เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้นในฐานะคิดของการบริหารราชการของประเทศไทย

บทที่ 11 ภาพรวมของการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ในอนาคต เป็นบทสรุปท้ายของหนังสือเล่มนี้ที่ได้เจาะลึกและสรุปภาพรวมในอนาคตของการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ในแต่ละสาขาวิชาของรัฐประศาสนศาสตร์ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสาขาวิชาที่ว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดิน มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้พลเมืองมีความสุขทั้งกายและใจ สามารถอยู่ร่วมกับมนุษยชาติในประชาคมโลกได้อย่างสันติ รวมถึงการเป็นศาสตร์สหวิทยาการที่ให้ความสำคัญและเล็งเห็นประโยชน์ ข้อจำกัดและจุดเด่นของวิชาต่าง ๆ นำเอาทั้งศาสตร์ทางสังคมและวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ร่วมกัน ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิผลต่อการบริหารราชการ และยังนำมาใช้แก้ไขสภาวะวิกฤติหรือความร้ายแรงของประเทศไทยให้เกิดประโยชน์ต่อคนทุกภาคส่วน

กล่าวโดยสรุป หนังสือ ทิศทางและอนาคตของการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นหนังสือที่ช่วยสร้างความเข้าใจอดีต ปัจจุบัน และอนาคตของแนวทางหรือทิศทางของการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ หรือช่วยให้เข้าใจในปรัชญาของรัฐประศาสนศาสตร์ โดยผ่าน

กระบวนการวิจัย โดยเป็นศาสตร์ที่มีจิตวิญญาณ เพราะผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นคือต้องการให้ทุกคนทุกชีวิตที่เกิดมาในโลกใบนี้มีความสุขถ้วนหน้า นอกจากนี้ยังทำให้เข้าใจถึงพัฒนาการของการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย ช่วยให้เข้าใจหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี ซึ่งในแต่ละบท มีการเขียนอย่างเป็นระบบ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีตัวอย่างประกอบการอธิบายหลากหลาย ทำให้เกิดแนวคิดมุมมองของการบริหารราชการ มีการเน้นประเด็นสำคัญ ทำให้ผู้อ่านจับประเด็นได้ง่ายขึ้น จึงกล่าวได้ว่า หนังสือเล่มนี้มีคุณค่าและเหมาะกับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา นักวิชาการทั่วไป อาจารย์ รวมถึงผู้บริหารทั่วไป ที่จะส่งเสริมการวิจัยหรือพัฒนาองค์การ แต่หนังสือเล่มนี้จะทรงคุณค่ามากขึ้น หากได้มีการจัดรูปแบบหรือพิสูจน์อักษร การเว้นวรรค ช่องไฟ ให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ของภาษาไทย ก็จะทำให้ประโยคถูกต้อง สวยงามมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] ขัตติยา อมรทัต. (2539). “ความเป็นมาของคณะรัฐประศาสนศาสตร์”, ใน วรเดช จันทรรคร และณัฐฐา วินิจนัยภาค (บรรณาธิการ), **4 ทศวรรษ รัฐประศาสนศาสตร์ รวมบทความทางวิชาการ 2498-2538**, (หน้า 63-71). กรุงเทพฯ : เอส แอนด์ จี กราฟฟิค.
- [2] วรเดช จันทรรคร. (2556). **ทิศทางและอนาคตของการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยชินวัตร.